

Іванчук Олена Олексіївна,
здобувачка вищої освіти бакалавра
Навчально-наукового інституту
права та психології Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Романенко Людмила Миколаївна,
доцент кафедри конституційного
права Навчально-наукового інституту
права та психології Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук

ЄВРОАТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СПОСІБ ПОДОЛАННЯ РОСІЙСЬКОГО ІМПЕРАЛІЗМУ ТА ПРАВОВИЙ ЗАСІБ МІЖНАРОДНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНІСТІ РФ

Євроатлантична інтеграція України виступає одним із ключових стратегічних напрямів національної безпеки та зовнішньої політики держави. [1; 3]. В умовах триваючої агресії Російської Федерації, що проявляється у порушенні суверенітету, окупації частини територій та військових діях проти України, інтеграція в європейські та євроатлантичні структури набуває особливої актуальності. [2, с. 46].

Членство у НАТО та тісна співпраця з країнами Європейського Союзу створюють правові та практичні механізми колективного захисту, [6, с. 51–53] що дозволяють Україні не лише забезпечити оборону своєї території, а й підвищити здатність протидіяти гібридним загрозам, економічному тиску, інформаційній війні та іншим формам сучасної агресії. [5, с. 49]

Правові засоби протидії російському імперіалізму є важливим інструментом реалізації національної стратегії безпеки. [3] До таких засобів належить застосування норм міжнародного гуманітарного права та міжнародного кримінального права, що дозволяє притягнути Російську Федерацію та її керівництво до відповідальності за агресію, воєнні злочини та злочини проти людяності. [7, с. 32–34] Зокрема, Україна має право посилатись на положення Статуту ООН, Гаазьких та Женевських конвенцій, що регулюють збройні конфлікти, захист цивільного населення та поведження зі злочинцями війни. [7] Активне використання дипломатичних і економічних санкцій, підтриманих міжнародною спільнотою, забезпечує додатковий тиск на державу-агресора та підсилює ефективність правових механізмів.

Міжнародна відповідальність Російської Федерації за агресію проти України має багатовимірний характер. [5, с. 50] Вона включає порушення норм міжнародного права, окупацію територій, підтримку незаконних формувань, а також здійснення воєнних злочинів та злочинів проти людяності.

Міжнародні органи, такі як Організація Об'єднаних Націй, Міжнародний суд ООН та Міжнародний кримінальний суд, наділені повноваженнями для притягнення держави-агресора та її керівництва до юридичної відповідальності, розслідування та застосування санкцій. Практика міжнародних судових органів демонструє, що системна імплементація міжнародно-правових механізмів є ефективним інструментом стримування подальшої агресії.

Євроатлантична інтеграція України також включає реформування національних оборонних та безпекових інституцій відповідно до стандартів НАТО та ЄС. [3;4]. Це дозволяє підвищити професійний рівень збройних сил, удосконалити систему правопорядку та контролю за дотриманням законності, а також створює правову та організаційну базу для ефективної взаємодії з міжнародними партнерами. Підвищення обороноздатності та інтеграція в євроатлантичну систему безпеки створюють комплексний захист України від зовнішніх загроз та сприяють стабілізації ситуації у регіоні.

Особливої уваги заслуговує роль міжнародних союзів і партнерств у формуванні стабільного правового поля для України. Участь у спільних навчаннях, обмін інформацією та координація оборонних стратегій з країнами НАТО сприяють не лише практичній підготовці українських сил оборони, а й демонструють міжнародній спільноті рішучість України у відстоюванні своїх територіальних та суверенних прав. Водночас активна взаємодія з європейськими та світовими організаціями дозволяє формувати нормативні прецеденти для притягнення Росії до міжнародної відповідальності, забезпечуючи ширший правовий контекст для притягнення агресора до відповідальності на глобальному рівні.

Не менш важливим є питання законодавчого та нормативного забезпечення євроатлантичної інтеграції на внутрішньому рівні. Удосконалення національного законодавства відповідно до стандартів НАТО та ЄС створює міцну правову основу для імплементації міжнародних зобов'язань та сприяє ефективному захисту громадян і державних інтересів. Це включає як реформування системи оборони, так і розвиток інститутів демократичного контролю за збройними силами та правоохоронними органами, що підвищує прозорість і підзвітність дій держави, забезпечує дотримання прав людини та водночас зміцнює обороноздатність країни в умовах зовнішньої агресії.

Таким чином, євроатлантична інтеграція виступає не лише стратегічним чинником безпеки, а й ефективним правовим механізмом подолання російського імперіалізму. Ефективність цього процесу залежить від комплексної реалізації міжнародних норм, активного застосування дипломатичних, економічних та правових механізмів відповідальності РФ, а також від системного реформування національних інституцій безпеки та оборони. [5;7].

Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на оцінку практичної результативності санкцій, механізмів колективної безпеки та судової практики міжнародних органів у справах проти держав-агресорів, що дозволить підвищити ефективність євроатлантичної інтеграції як інструменту правового та безпекового забезпечення суверенітету України.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01 липня 2010 р. № 2411-VI // *Відомості Верховної Ради України*.
2. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)» від 07 лютого 2019 р. № 2680-VIII // *Відомості Верховної Ради України*.
3. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини — безпека країни», затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020 // *Офіційний вісник Президента України*.
4. Державна служба України з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmi.gov.ua> (дата звернення: 06.10.2025).
5. Кононенко С. І. Євроатлантична інтеграція України: виклики, можливості, перспективи // *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Політологія*. – 2023. – № 2. – С. 45–53.
6. Горбулін В. П., Литвиненко О. В. *Україна на шляху до НАТО: безпековий вимір*. – Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2021. – 96 с.
7. Пархомчук Т. М. Євроатлантична інтеграція України в умовах війни: політичний та правовий аспекти // *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. – [рік, номер і сторінки уточнити].

Кісіль Марія Олексіївна,

здобувачка ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту права і психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тригубенко Галина Василівна, доцент кафедри конституційного права навчально-наукового інституту права і психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

РОЛЬ РОЗВІДКИ ТА ОБМІНУ ДАНИМИ У ПАРТНЕРСТВІ УКРАЇНИ З НАТО

У сучасному безпековому середовищі, особливо в умовах збройної агресії проти України, роль розвідки та оперативного обміну даними між партнерами, зокрема з НАТО, є дуже важливою. Як зазначено на офіційному сайті НАТО у розділі Joint Intelligence, Surveillance and Reconnaissance – NATO: «Спільна розвідка, спостереження та розпізнавання (JISR - Joint Intelligence, Surveillance and Reconnaissance) має вирішальне значення для всіх військових операцій